

แนวทางการฉีดวัคซีน หัด และหัดเยอรมัน

Measles-Rubella (MR) Vaccine
ในศูนย์อพยพ

ฉบับปี พ.ศ. 2568

กรมควบคุมโรค
กระทรวงสาธารณสุข
สิงหาคม 2568

ผู้เรียบเรียง

แพทย์หญิงจุไร วงศ์สวัสดิ์

นายแพทย์ยงเจือ เหล่าศิริถาวร

แพทย์หญิงปิยดา อังศุวัชรการ

นางมนัญญา ประเสริฐสุข

ผู้ทรงคุณวุฒิกรมควบคุมโรค

ผู้อำนวยการกองโรคติดต่อทั่วไป

หัวหน้ากลุ่มโรคติดต่อที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน

กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

แนวทางการให้วัคซีนหัด หัดเยอรมัน (MR Vaccine) ใน ศูนย์อพยพ

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

สิงหาคม 2568

1. วัตถุประสงค์

เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคหัดและโรคหัดเยอรมันในศูนย์อพยพ และสร้างภูมิคุ้มกันในกลุ่มประชากรเสี่ยงที่ยังไม่เคยได้รับวัคซีน MR/MMR

2. แนวปฏิบัติและกลุ่มเป้าหมายการให้วัคซีน

องค์การอนามัยโลก (WHO) และศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคสหรัฐฯ (CDC) แนะนำให้ เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของการให้วัคซีน MR ในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือศูนย์อพยพ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อและแพร่กระจายโรคในพื้นที่แออัด จึงมีแนวทางการให้วัคซีน MR/MMR แบ่งเป็น 2 สถานการณ์หลัก ดังนี้

2.1 กรณี ยังไม่พบการระบาดในศูนย์อพยพ

1) เด็กอายุ 9 เดือน – 15 ปี

- ให้วัคซีนตามตารางปกติ: เข็มที่ 1 เมื่ออายุ 9-12 เดือน และเข็มที่ 2 เมื่ออายุ 18 เดือน
- หาก ไม่มีหลักฐานการฉีดวัคซีน: ให้ MR/MMR 2 เข็ม ห่างกันอย่างน้อย 1 เดือน (กรณีอายุมากกว่า 12 เดือน)
- หาก มีหลักฐานฉีด 1 เข็ม: ให้ MR/MMR เข็มที่ 2 โดยเว้นห่างจากเข็มแรกอย่างน้อย 4 สัปดาห์
- หาก มีหลักฐานครบ 2 เข็ม: ไม่ต้องฉีดเพิ่มเติม

2) ภัยธรรมชาติและภัยใหญ่ (≥15 ปี)

- หากไม่มีหลักฐานการฉีดวัคซีนและไม่เคยป่วยเป็นโรคหัด ให้ฉีด MR/MMR 1 เข็ม
- ผู้หญิงวัยเจริญพันธุ์ต้องตรวจสอบการตั้งครรภ์ก่อนฉีด เนื่องจาก MR เป็นวัคซีนเชื้อเป็นอ่อนฤทธิ์ ซึ่งห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ (กรณีฉีดไปแล้วให้หลีกเลี่ยงการตั้งครรภ์อย่างน้อย 4 สัปดาห์ หลังรับวัคซีน)

2.2 กรณี พบการระบาดหรือมีผู้สัมผัสโรคในศูนย์อพยพ

1) เด็กอายุต่ำกว่า 6 เดือน

- ยังไม่ให้อาหาร MR/MMR
- ใช้มาตรการ cocooning strategy: ฉีดวัคซีนให้พี่น้องและผู้ดูแลใกล้ชิด เพื่อลดความเสี่ยงต่อเด็กเล็ก

2) เด็กอายุ 6–12 เดือน

- อายุ 6–8 เดือน: ให้ MR/MMR 1 เข็ม (early dose) เพื่อป้องกันการระบาด เข็มนี้ไม่นับรวมในตารางปกติ และต้องรับวัคซีนตามเกณฑ์เมื่อถึงอายุที่กำหนด
- อายุ 9 เดือน–<12 เดือน: ให้เข็มที่ 1 ทันที และเข็มที่ 2 ห่างจากเข็มแรกอย่างน้อย 3 เดือน (ครบ 2 เข็ม ถือว่าครบตามเกณฑ์)

3) เด็กอายุ 1–15 ปี

- ไม่มีหลักฐานการฉีดวัคซีน: ให้ MR/MMR 2 เข็ม ห่างกันอย่างน้อย 1 เดือน
- มีหลักฐานฉีด 1 เข็ม: ให้ MR/MMR เข็มที่ 2 โดยเว้นห่างจากเข็มแรกอย่างน้อย 4 สัปดาห์
- มีหลักฐานครบ 2 เข็ม: ไม่ต้องฉีดเพิ่มเติม

4) วัยรุ่นและผู้ใหญ่ (≥15 ปี)

- หากไม่มีหลักฐานการฉีดวัคซีนและไม่เคยป่วยเป็นโรคหัด ให้ MR/MMR 1 เข็ม
- ผู้หญิงวัยเจริญพันธุ์ต้องตรวจสอบการตั้งครรภ์ก่อนฉีด เนื่องจากเป็นวัคซีนเชื้อเป็นอ่อนฤทธิ์

ทั้งนี้กรณีสัมผัสโรค (Post-Exposure Prophylaxis; PEP) ให้ MR 1 เข็มแก่ผู้ไม่มีหลักฐานภูมิคุ้มกันที่มีอายุ 6 เดือนขึ้นไป (ไม่เคยฉีด / ไม่มีผลตรวจ IgG / ไม่มีประวัติตรวจยืนยันเคยติดเชื้อ) ภายใน 72 ชั่วโมงหลังสัมผัสผู้ป่วย

3. การเตรียมความพร้อมในศูนย์อพยพ

- จัดสถานที่ฉีดวัคซีนให้เป็นระเบียบ ปลอดภัย และมีจุดเฝ้าสังเกตอาการหลังฉีด
- จัดเก็บวัคซีนในตู้เย็นมาตรฐานที่อุณหภูมิ 2–8 °C พร้อมบันทึกอุณหภูมิสม่ำเสมอ

4. ขั้นตอนการให้วัคซีน

1. การลงทะเบียนและคัดกรอง: ตรวจสอบอายุ ประวัติการฉีดวัคซีน ประวัติการแพ้ และอาการเจ็บป่วย
2. การให้วัคซีน: ฉีดวัคซีน MR/MMR เข้าชั้นใต้ผิวหนัง (subcutaneous injection) ที่ต้นแขน
3. การเฝ้าระวังหลังฉีด: ให้สังเกตอาการอย่างน้อย 15-30 นาที พร้อมเตรียมชุดปฐมพยาบาลและอุปกรณ์ฉุกเฉิน
4. การบันทึกข้อมูล: ลงบันทึกวันฉีด หมายเลขล็อต และชื่อผู้ฉีดในสมุดวัคซีนหรือแบบฟอร์มประจำศูนย์

อ้างอิง

1. World Health Organization. *Measles outbreaks in humanitarian emergencies: prevention and response*. Geneva: World Health Organization; 2017.
2. Centers for Disease Control and Prevention. *Refugee health domestic guidance – immunizations* [Internet]. Atlanta: CDC; [cited 2025 Aug 9]. Available from: <https://www.cdc.gov/immigrantrefugeehealth/guidelines/domestic/immunizations-guidelines.html>
3. กรมควบคุมโรค. แนวทางการให้วัคซีนป้องกันโรคหัดเพื่อการตอบโต้การระบาดของโรคหัด และสำหรับกลุ่มเป้าหมายเสี่ยง ปี 2567 [Internet]. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมโรค; ส.ค. 2567 [cited 2025 Aug 9]. Available from: <https://www.ddc.moph.go.th/uploads/publish/1607720240902103401.pdf>